

УДК 336.143:336.02

Т. О. Козачишина,
аспірант кафедри економічної політики та врядування,
Національна академія державного управління при Президенті України, м. Київ

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

T. Kozachyshyna,
Ph.D. student of the Department of Economic Policy and Governance,
National academy for public administration under the President of Ukraine, Kyiv

METHOD OF FORMATION AND TOOLKIT FOR IMPLEMENTATION OF FISCAL POLICY

У статті визначено зміст і роль бюджетно-податкової політики у системі державного управління. Досліджено стадії формування та реалізації бюджетно-податкової політики. Розглянуто комплекс умов, що впливають на розробку бюджетно-податкової політики. Окреслено діапазони формування бюджетно-податкової політики — концептуальний (доктрина), перспективний (стратегія) й поточний (тактика). Узагальнено підходи до класифікації бюджетно-податкової політики за різними ознаками. Досліджено особливості здійснення дискреційної та недискреційної (автоматичної) бюджетно-податкової політики за різних макроекономічних умов. Згруповано й охарактеризовано методи та інструменти реалізації бюджетно-податкової політики. Визначено роль кадрового забезпечення у проведенні бюджетно-податкової політики. Проаналізовано правила, що лежать в основі оцінки ефективності бюджетно-податкової політики (обмеження бюджетних доходів, бюджетних видатків, бюджетного дефіциту та державного боргу). Обґрунтовано умови, що призводять до зміни або коригування бюджетно-податкової політики.

In the article the content and role of fiscal policy in the system of public administration are defined. The stages of formation and implementation of fiscal policy are investigated. The complex of conditions affecting the development of fiscal policy is considered. The ranges of fiscal policy formation are outlined — conceptual (doctrine), perspective (strategy) and current (tactics). The approaches to the classification of fiscal policy on various grounds are summarized. The peculiarities of implementation of discretionary and non-discretionary (automatic) fiscal policy in different macroeconomic conditions are investigated. The methods and instruments for implementation of fiscal policy are grouped and characterized. The role of personnel support in carrying out the fiscal policy is determined. The rules that underlie the assessment of the effectiveness of fiscal policy (restriction of budget revenues, budget expenditures, budget deficit and public debt) are analyzed. The conditions that lead to changes or adjustments of fiscal policy are substantiated.

Ключові слова: державне управління, бюджетно-податкова політика, доктрина, стратегія, тактика, інструментарій.

Key words: public administration, fiscal policy, doctrine, strategy, tactics, toolkit.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Бюджет на всіх його рівнях відіграє ключову роль у розвитку та процвітанні будь-якої держави, розгортанні науково-технічного прогресу, досягненні макроекономічної стабільності та забезпеченні суспільного добробуту.

Функціонування бюджету відбувається за допомогою особливих економічних форм — доходів і видатків, що виражають послідовні етапи перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту, що концентрується у розпорядженні держави. Доходи бюджету слугують фінансовою основою держави, а видатки бюджету —

базою задоволення суспільних потреб.

Бюджетно-податкова політика як важливий елемент системи державного управління знаходить своє відображення у доходних і видаткових статтях бюджету, у методах формування бюджетних доходів і напрямках витрачання бюджетних видатків на потреби держави.

За сучасних умов проблема формування та реалізації бюджетно-податкової політики набуває особливої актуальності. Адже ефективна бюджетно-податкова політика держави повинна визначити оптимальний рівень податкового навантаження, що забезпечує максимальний ефект оподаткування, дотримуючись при цьому інтересів держави та платників податків, а також, з одного боку, найбільш раціонально оптимізувати бюджетні доходи, використовуючи належні джерела їх отримання, а з іншого боку, передбачати обґрунтоване використання державних видатків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питаннями формування та здійснення бюджетно-податкової політики в контексті державного управління займалося багато зарубіжних і вітчизняних науковців, серед яких: О. Аленіков, О. Бадрак, В. Бороною, І. Грицюк, В. Дем'янин, Ю. Іванов, Ю. Ковбасюк, М. Коростелкін, І. Лук'яненко, І. Майбуров, О. Ракул, О. Січняк, М. Сидорович, Д. Скрипник, О. Теліженко, І. Шевченко, С. Юрій та інші. Незважаючи на численність досліджень, наразі виникає потреба у якісно нових підходах до розробки та реалізації бюджетно-податкової політики, яка враховує загальносвітові принципи державного втручання в соціально-економічні процеси та прагне до досягнення не однієї окремо взятої макроекономічної мети, а всієї їх суперечливої сукупності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є аналіз методики формування та інструментарію реалізації бюджетно-податкової політики в сучасних умовах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

За сучасних ринкових умов господарювання, які характеризуються нестабільністю та схильністю до різких коливань в економіці, що, у свою чергу, може супроводжуватися значним зростанням безробіття та інфляції, роль бюджетно-податкової політики у державному управлінні фінансами та державному управлінні загалом зростає. Саме бюджетно-податкова політика є тією складовою державного управління, що дозволяє,

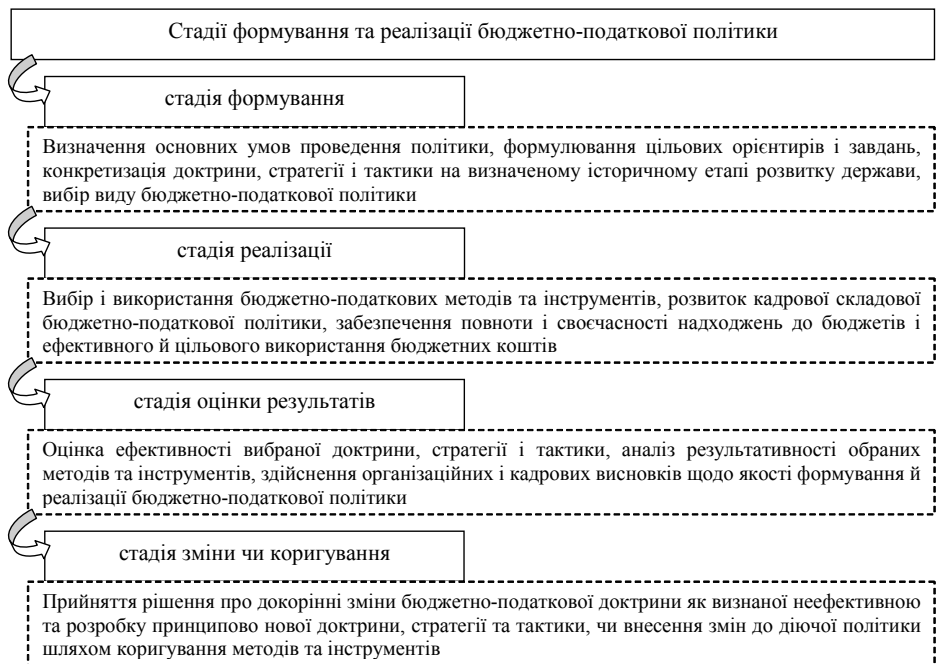

Рис. 1. Стадії формування та реалізації бюджетно-податкової політики

Джерело: складено автором на основі [1, с. 50; 2, с. 81; 3, с. 38—39].

з одного боку, уникнути різкого спаду економіки під час кризи, а з іншого боку, не допустити її "перегріву" під час економічного підйому.

Бюджетно-податкова політика є сукупністю цілей, завдань, пріоритетів, принципів, стратегічних орієнтирів і тактичних заходів, які розробляються й реалізуються органами державної та місцевої влади у сфері державних доходів і витрат з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства та політичної стабільності.

Бюджетно-податкова політика передбачає використання можливостей держави щодо стягнення податків та витрачання бюджетних коштів для регулювання рівня ділової активності та вирішення різноманітних суспільних завдань.

Виходячи зі специфіки бюджетних і податкових процедур з урахуванням вимог ефективного й відповідального державного управління фінансами, вважаємо за необхідно виокремити чотири стадії формування та реалізації бюджетно-податкової політики, що відображено на рисунку 1.

Стадія формування бюджетно-податкової політики пов'язана із визначенням основних умов і варіантів (видів) її здійснення, виявленням основних джерел акумуляції та напрямів використання бюджетних ресурсів у коротко- та довгостроковій перспективі з урахуванням цільових орієнтирів і бюджетно-податкової доктрини держави за конкретних історичних умов її існування.

На думку Юрія С. І. і Дем'янина В. Г., при формуванні бюджетно-податкової політики необхідно враховувати певні умови, зокрема [4, с. 24—27]: усі об'єктивні економічні закони та закономірності розвитку суспільства; набутий досвід фінансово-економічного розвитку; конкретний етап розвитку суспільства, особливості внутрішнього та міжнародного становища; позитивний

досвід зарубіжних країн; комплексний підхід до розробки і реалізації бюджетно-податкової політики з урахуванням взаємозв'язків з іншими видами економічної політики держави.

На наш погляд, бюджетно-податкова політика повинна формуватися, насамперед, з урахуванням умов, що склалися у конкретній державі. В Україні до комплексу умов, що впливають на розробку бюджетно-податкової політики, належать [5]:

1) економічні: нестійка макроекономічна ситуація; високий рівень тіньової економіки; несприятливий діловий клімат; незначні масштаби інвестицій; неефективне використання конкурентних переваг держави та природних ресурсів; застаріла інфраструктура;

2) адміністративні: неефективне та непрозоре врядування; відсутність послідовної та передбачуваної державної політики; низький рівень організації влади та малоефективне управління суспільним розвитком на місцевому рівні;

3) політичні: низький рівень комунікації влади із суспільством та іншими сторонами, зацікавленими у проведеному соціально-економічних реформ; відсутність системного підходу до боротьби із корупцією; тривале виконання судових рішень; відсутність належної системи запобігання скоєнню повторних злочинів; відсутність розуміння потреб у правовій допомозі, тенденцій та пріоритетності таких потреб;

4) соціальні: неефективність системи охорони здоров'я; невисока якість освіти; відсутність адресного підходу в існуючій системі соціальної підтримки; низька якість та ефективність послуг системи соціального захисту населення; недостатній рівень патріотизму; відсутність можливостей і підтримки для самореалізації в культурній сфері та спорті;

5) безпекові: постійна військова загроза; погіршення соціально-економічного стану східних регіонів унаслідок військового конфлікту; проведення Російською Федерацією антиукраїнської інформаційної кампанії, незначна за своїми масштабами наявність об'єктивної та актуальної інформації про Україну у світовому інформаційному просторі; низька продуктивність у сфері підтримання громадського порядку, безпеки дорожнього руху, міграції, недостатній рівень кіберзахисту інформаційно-телекомунікаційних систем, об'єктів критичної інфраструктури; зниження спроможності щодо ефективного реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.

Погоджуємось із Січняк О.О., що формування бюджетно-податкової політики охоплює три горизонти державного управління: ціннісний або концептуальний, який передбачає визначення бюджетно-податкової доктрини; стратегічний, що полягає у обґрунтуванні бюджетно-податкової стратегії; тактичний, який охоплює розробку бюджетно-податкової тактики [6, с. 120—121].

Бюджетно-податкова доктрина є цілісною концепцією, систематизованим вченням, завершеним комплексом наукових пояснень, взаємопов'язаних і взаємозалежних між собою об'єктивних і суб'єктивних засад організації бюджетно-податкових відносин у державі, що знаходить відображення у державному документі на тривалу перспективу. Наразі в Україні такого документу на законодавчому рівні не ухвалено. Натомість до-

слідницька команда провідних українських університетів розробила Доктрину збалансованого розвитку: Україна 2030, що формулює стратегічні й тактичні задачі економічного прориву України та механізми їх досягнення в контексті мегатрендів світового розвитку, виходячи з концепції людиноцентризму [7, с. 4]. Зазначений документ може стати інформаційною базою для вітчизняних законотворців у розробленні насамперед нормативно-правової бази формування й реалізації політики збалансованого розвитку України, зокрема й бюджетно-податкової політики.

Бюджетно-податкова стратегія відображає цілісну систему заходів держави, спрямованих на реалізацію перспективних завдань і пріоритетів довготривалої бюджетно-податкової політики. Бюджетно-податкова стратегія повинна бути складовою економічної стратегії та співвідноситись із іншими державними стратегіями (політичною, соціальною, гуманітарною, військовою тощо). Нині в Україні основним стратегічним документом є Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020" [8], в якій у межах векторів розвитку, безпеки, відповідальності та гордості відображаються і окремі елементи бюджетно-податкової політики.

Бюджетно-податкова тактика охоплює сукупність адаптивних заходів, спрямованих на реалізацію поточних завдань і пріоритетів короткострокової бюджетно-податкової політики. Вона знаходить своє відображення у щорічних посланнях Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України", в Основних напрямках бюджетної політики на відповідний рік, у статтях доходів і видатків Закону України "Про Державний бюджет України на відповідний рік", у різноманітних національних і міжнародних нормативно-правових актах з бюджетно-податкових питань.

Юрій С.І. і Дем'янишин В.Г. зазначають, що стратегія формується зазвичай під впливом політико-ідеологічних засад, тоді як тактика безпосередньо залежить від дій держави та може бути самостійною. У цьому разі тактика гальмує стратегію або її обмежує, спричиняється до неузгодженості у діях окремих інститутів державної влади, державного управління та місцевого самоврядування [4, с. 23].

Виділені горизонти державного управління підкреслюють взаємозв'язок бюджетно-податкової політики із політикою держави у різні часові періоди, дозволяючи забезпечити при її реалізації узгодженість з останньою.

На стадії формування бюджетно-податкової політики визначаються види її здійснення відповідно до конкретних умов розвитку держави. У науковій літературі виокремлюють різні види бюджетно-податкової політики. Так, Ракул О.В. за складом розрізняє політику у сфері доходів і політику у сфері видатків [9, с. 162—163]. Січняк О. О. за базовим пріоритетом побудови виділяє дохідну, витратну, контрольну-регулюючу та комбіновану політику [6, с. 120]. Теліженко О.М. і Боронос В.Г. залежно від спрямованості виокремлюють стимулюючу (експансіоністську) та стримуючу (рестрикційну) політику [10, с. 37]. Лук'яненко І. та Сидорович М. залежно від фази економічного циклу розрізняють проциклічну та контрциклічну політику [11, с. 24]. Проте більшість науковців поділяють бюджетно-податкову

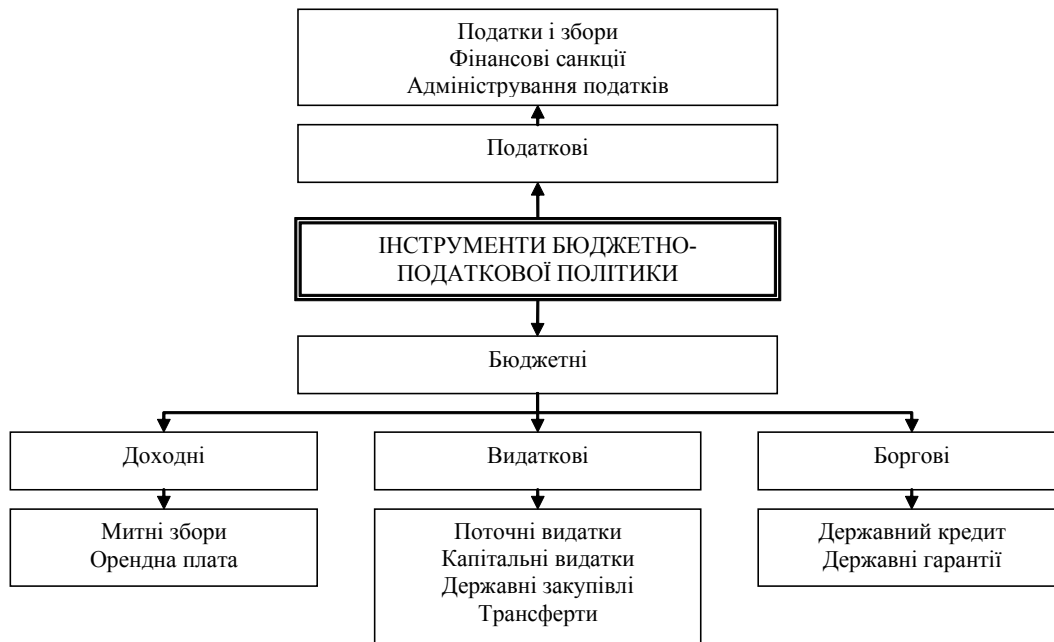

Рис. 2. Інструменти бюджетно-податкової політики

Джерело: складено автором самостійно.

політику за ступенем державного впливу на дискреційну та недискреційну (автоматичну).

Дискреційна бюджетно-податкова політика застосовується у разі виникнення необхідності подолання рецесійного розриву (розриву від сукупним попитом і пропозицією) на будь-якій фазі економічного циклу. Так, при дискреційній бюджетно-податковій політиці для стимулювання сукупного попиту в період економічного спаду утворюється дефіцит державного бюджету (внаслідок збільшення державних видатків або зниження податків), а, відповідно, у період економічного піднесення цілеспрямовано створюється бюджетний надлишок (профіцит) [12, с. 17]. Коли рецесійний розрив є незначним або взагалі відсутній, стимулювання сукупної пропозиції шляхом здійснення державних видатків із метою збільшення сукупного попиту є недоцільним, оскільки викликає інфляцію.

Недискреційна (автоматична) бюджетно-податкова політика передбачає автоматичну зміну рівня зайнятості, обсягів виробництва і темпів інфляції внаслідок дії автоматичних стабілізаторів економіки в умовах циклічних коливань сукупного доходу. Автоматичні стабілізатори дозволяють зменшити амплітуду циклічних коливань рівня зайнятості та виробництва, не вдаючись до безпосереднього втручання держави. Такими автоматичними стабілізаторами (або регуляторами) в економіці є прогресивне оподаткування, трансфертні платежі населенню та споживчі витрати домогосподарств. У фазі економічного піднесення при збільшенні сукупної пропозиції податкові надходження до бюджету автоматично зростають, а трансфертні платежі з бюджету автоматично знижуються. Це зменшує особисті доходи, скорочує споживчі витрати та сукупний попит загалом. У підсумку бюджетний надлишок (профіцит) зростає, а надмірне розширення економіки й інфляція стримуються. У фазі економічного спаду при зниженні сукупної пропозиції податкові надходження до бюджету автоматично скорочуються, а трансфертні платежі населенню

зростають. У результаті збільшується бюджетний дефіцит, але одночасно зростає сукупний попит, що обмежує глибину спаду. Отже, автоматичні зміни податкових надходжень і державних видатків хоча й мають стабілізуючий вплив, але не можуть повністю усунути макроекономічну нестабільність, адже автоматичні стабілізатори лише зменшують, а не нівелюють вплив податків і державних видатків на економіку.

Стадія реалізації бюджетно-податкової політики передбачає вибір і використання бюджетно-податкових методів та інструментів, розвиток кадрової складової бюджетно-податкової політики, забезпечення повноти і своєчасності бюджетних надходжень і ефективного й цільового використання бюджетних видатків.

Методи бюджетно-податкової політики, як і методи будь-якого впливу держави на соціально-економічні процеси, можна розділити на три групи:

1) правові — включають розроблення нормативно-правового забезпечення з метою створення єдиних для усіх економічних суб'єктів умов стягнення податкових і неподаткових платежів, а також використання бюджетних коштів;

2) адміністративні — полягають у встановленні порядку застосування та проведення заходів контролю за дотриманням законодавчо закріпленого порядку стягнення платежів до бюджету та здійснення бюджетних асигнувань, а також передбачають застосування усіх видів відповідальності за порушення норм бюджетно-податкового законодавства;

3) економічні — передбачають застосування економічних стимулюючих або стримуючих заходів з метою досягнення макроекономічної стабільності на різних фазах економічного циклу та забезпечення суспільного добробуту.

Проведення бюджетно-податкової політики передбачає використання бюджетно-податкових інструментів, які забезпечують досягнення цілей соціально-економічного розвитку держави.

Бюджетно-податкові інструменти відображають і регулюють дві взаємопов'язані і взаємообумовлені сторони бюджетно-податкової політики держави: податкову, що включає інструменти, за допомогою яких чиниться вплив на систему оподаткування та податкові надходження до бюджету, а також бюджетну, які включає інструменти, за допомогою яких здійснюється вплив на неподаткові надходження до бюджету, витрачання бюджетних коштів і бюджетний дефіцит. Структура інструментів бюджетно-податкової політики нами узагальнена та відображена на рисунку 2.

Погоджуємося з Грицюк І.В., що важливою умовою використання фіскальних інструментів є те, що вони повинні взаємоузгоджуватися між собою в часі, щоб дія одного інструмента не порушувала позитивну дію іншого, щоб не виникав конфлікт у процесі їх застосування [13, с. 147—148].

Здійснення бюджетно-податкової політики передбачає постійний розвиток її кадрової складової. Останнє полягає у проведенні низки заходів щодо підвищення ефективності кадрового забезпечення бюджетно-податкової політики. Зокрема у таких напрямках: формування та використання інтелектуального потенціалу державного управління бюджетно-податковою сферою; укомплектування відповідних кадрів на професійній основі з врахуванням їх можливостей і здібностей з метою їх подальшого раціонального використання. Для цього пропонується розробити на офіційному рівні алгоритм прийняття державними службовцями рішень управлінського характеру, що надасть можливість мобільно реагувати на зміни в процесі суспільного розвитку, забезпечувати оптимальний варіант реалізації стратегії державного управління в площині бюджетно-податкової політики [14, с. 28].

Безпосередня реалізація бюджетно-податкової політики відбувається під час виконання бюджету, яке передбачає повне та своєчасне надходження всіх передбачених на відповідний бюджетний період податкових та неподаткових доходів бюджету та розподіл зібраних (на явних) бюджетних коштів між їх одержувачами, внаслідок чого і здійснюється заплановане фінансування діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

Стадія оцінки результатів бюджетно-податкової політики передбачає оцінку її ефективності. Ефективна бюджетно-податкова політика використовує таку сукупність методів та інструментів, що дозволяє сформувати доходи бюджету у необхідному обсязі та не спровокувати при цьому неконтрольоване зростання бюджетного дефіциту. Неefективна бюджетно-податкова політика передбачає таке формування бюджетних доходів і здійснення видатків, що призводить до кумулятивного збільшення бюджетного дефіциту, яке за умови відсутності макроекономічної стабільності може призвести до дефолту держави.

Ефективність бюджетно-податкової політики базується на дотриманні бюджетно-податкових правил, які, як зазначає Скрипник Д.В., являються офіційно встановленими обмеженнями на певні фіскальні показники (індикатори) — величина бюджетних доходів, величина бюджетних видатків, масштаби дефіциту бюджету, рівень державного боргу. Бюджетно-податкові правила як критерії ефективності бюджетно-податко-

вої політики встановлюються з метою: забезпечення макроекономічної стабільності, підвищення довіри до бюджетно-податкової політики держави та полегшення тягаря державного боргу, забезпечення довгострокової стійкості (збалансованості) бюджетно-податкової політики, вирівнювання бюджетно-податкової політики у межах міжнародної інтеграції, зниження проциклічності бюджетно-податкової політики [15, с. 8].

До бюджетно-податкових правил належать:

1. Правила обмеження бюджетних доходів, які регулюють режим фіскального навантаження на економіку (рівень оподаткування).

2. Правила обмеження бюджетних видатків, що обмежують загальні видатки або видатки певного виду, наприклад, на кінцеве споживання державного сектора.

3. Правила обмеження бюджетного дефіциту, які таргетують змінні, що впливають на обсяг державного боргу, але знаходяться під безпосереднім контролем фіскальної влади, такі як доходи і видатки бюджету.

4. Правила обмеження державного боргу, що встановлюють гранично допустимий обсяг державного боргу, зокрема по відношенню до ВВП держави.

Стадія зміни чи коригування бюджетно-податкової політики передбачає адаптацію бюджетно-податкової доктрини, стратегії та тактики відповідно до зміни соціально-економічних умов, особливо у випадках посилення ризиків розбалансування доходної та видаткової частин бюджету. Якщо формування бюджетних доходів стає невідповідним можливостям розвитку економіки, що призводить до зростання бюджетного дефіциту та необхідності досягнення рівноваги шляхом подальшого нарощування державного боргу, тоді виникає необхідність запровадження коригуючих заходів бюджетно-податкової політики або повного її переформатування.

ВИСНОВКИ

Таким чином, бюджетно-податкова політика проводиться у чотири стадії: стадія формування, стадія реалізації, стадія оцінки результатів, стадія зміни чи коригування. Зазначені стадії циклічно повторюються, що обумовлено мінливістю зовнішнього й внутрішнього середовища та необхідністю приведення бюджетно-податкової політики до нових умов. На практиці зазначені стадії важко розмежувати, адже вони накладаються одна на одну. Проте виділення стадійності проведення бюджетно-податкової політики дозволяє поглибити теоретичні та практичні розробки у сфері її формування, а їх подальша практична імплементація дозволить підвищити ефективність реалізації бюджетно-податкової політики у подальшій перспективі, що набуває особливої актуальності для України на сучасному етапі розвитку.

Література:

1. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навч. посібн. / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю.Б. Іванова., д-ра екон. наук, проф. І.А. Майбурова. — Х.: ВД "ІНЖЕК", 2010. — 492 с.

2. Коростелкин М.М. Методологические и общенаучные принципы налоговой политики властного уровня / М.М. Коростелкин // Экономические и гуманитарные науки. — 2013. — № 1 (252). — С. 76—81.

3. Шевченко І.В. Концептуальні основи податкової політики як комплексної економічної категорії / І.В. Шевченко, А.С. Алеников // *Фінанси і кредит*. — 2012. — №30 (510). — С. 34—43.
4. Юрій С.І. Бюджет, бюджетна доктрина та бюджетна політика держави: сучасна парадигма, іманентний детермінізм, реалії і перспективи / С.І. Юрій, В.Г. Дем'янишин // *Світ фінансів*. — 2010. — № 4. — С. 7—29.
5. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 р. №275-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>.
6. Січняк О.О. Теоретичні основи дослідження формування та класифікації бюджетно-податкової політики / О.О. Січняк // *Економіка та держава*. — 2016. — №8. — С. 119—122.
7. Україна 2030: Доктрина збалансованого розвитку / Кол. авт.; наук. ред. О. Жилінська. — 2-ге вид. — Львів: Кальварія, 2017. — 164 с.
8. Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020": Указ Президента України від 12.01.2015 р. №5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
9. Ракул О.В. Складові фіскальної політики держави / О.В. Ракул // *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Сер.: Юридична*. — 2015. — № 3. — С. 159—166.
10. Теліженко О.М. Узгодження основних складових реалізації фінансової політики в Україні / О.М. Теліженко, В.Г. Боронос // *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. — 2013. — № 1. — С. 35—44.
11. Лук'яненко І. Бюджетно-податкова політика України: нові виклики: моногр. / І. Лук'яненко, М. Сидорович. — К.: НАУКМА, 2014. — 229 с.
12. Бадрак О. Поліпшення конкурентної позиції України засобами фіскальної політики / О. Бадрак // *Економіка України*. — 2006. — №2. — С. 13—19.
13. Грицюк І.В. Бюджетно-податкові інструменти регулювання дефіциту бюджету / І.В. Грицюк // *Економічний аналіз*. — 2014. — №2. — Т. 18. — С. 146—152.
14. Інституційне забезпечення кадрової політики у публічному управлінні: місія, роль та місце Національної академії державного управління при Президентові України: наук. доп. / Авт. кол.: Ю.В. Ковбасюк, А.І. Семенченко, Ю.П. Сурмін та ін.; за заг. ред. д-ра держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. — К.: НАДУ, 2015. — 160 с.
15. Скрыпник Д.В. Бюджетные правила, эффективность правительства и экономический рост: научный доклад / Д.В. Скрыпник. — М.: Институт экономики РАН, 2016. — 46 с.
- level", *Jekonomicheskie i gumanitarnye nauki*, vol. 1 (252), pp. 76—81.
3. Shevchenko, I. V. and Alenikov, A. S. (2012), "The conceptual basis of tax policy as an integrated economic category", *Finansy i kredit*, vol. 30 (510), pp. 34—43.
4. Yuriy, S. I. and Dem'ianyshyn, V. H. (2010), "Budget, budget doctrine and budget policy of the state: modern paradigm, inherent determinism, realities and prospects", *Svit finansiv*, vol. 4, pp. 7—29.
5. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the medium-term plan of the Government's priority actions by 2020 and the plan of the Government's priority actions for 2017", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80> (Accessed 03 April 2018).
6. Sichniak, O. O. (2016) "Theoretical basis of the study of the formation and classification of fiscal policy", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 11—122.
7. Zhylyns'ka, O. Mel'nychuk, O. Antoniuk, L. Humenna, O. Radchuk, A. Stoliarchuk, Ya. Taruta, S. Kharlamova, H. Chala, N. Shnyrkov, O. (2017) *Ukraina 2030: Doktryna zbalansovanoho rozvytku* [Ukraine 2030: Doctrine of balanced development], 2nd ed, Kal'variia, Kyiv, Ukraine.
8. The President of Ukraine (2015), Decree of the President of Ukraine "About the Strategy of Sustainable Development "Ukraine — 2020", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 03 April 2018).
9. Rakul, O. V. (2015), "Components of the fiscal policy of the state", *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Serii: Yurydychna*, vol. 3, pp. 159—166.
10. Telizhenko, O. M. and Boronos, V. H. (2013), "Harmonization of the main components of the implementation of financial policy in Ukraine", *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomika*, vol. 1, pp. 35—44.
11. Luk'ianenko, I. and Sydorovych, M. (2014), *Biudzhethno-podatкова polityka Ukrainy: novi vyklyky* [Fiscal Policy of Ukraine: New Challenges], NaUKMA, Kyiv, Ukraine.
12. Badrak, O. (2006), "Improvement of Ukraine's competitive position by tools of fiscal policy", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 2, pp. 13—19.
13. Hrytsiuk, I. V. (2014), "Budget and tax instruments to regulate budget deficits", *Ekonomichnyy analiz*, vol. 2, t. 18, pp. 146—152.
14. Kovbasiuk, Yu. V. Semenchenko, A. I. Surmin, Yu. P. (2015), *Instytutsijne zabezpechennia kadrovoi polityky u publichnomu upravlinni: misiia, rol' ta mistse Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy* [Institutional provision of personnel policy in public administration: mission, role and place of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine.
15. Skrypnyk, D. V. (2016), *Bjudzhethnye pravila, jeffektivnost' pravitel'stva i jekonomicheskij rost* [Budget rules, government efficiency and economic growth], Institut jekonomiki RAN, Moscow, Russian Federation. *Стаття надійшла до редакції 03.04.2018 р.*

References:

1. Ivanov, Yu. B. and Majburov, I. A. (2010), *Podatkova polityka: teoriia, metodolohiia, instrumentarij* [Tax Policy: Theory, Methodology, Toolkit], VD "INZHEK", Kharkiv, Ukraine.
2. Korostelkin, M. M. (2013), "Methodological and general scientific principles of the tax policy of the power